

ÖZGECİ VE OLUMLU TOPLUMSAL DAVRANIŞ

Sosyal Psikoloji Konuları II

Ankara Üniversitesi, DTCF, Psikoloji Bölümü

Özgeci ve Olumlu Toplumsal Davranışı Tanımlamak

- **Özgeci Davranış:** Belki insanlara iyilik yapmış olmanın verdiği doyum dışında, hiçbir karşılık ya da ödül beklentisi olmaksızın bir başkasına yardım etmek için gönüllü olmaya verilen addır.

- Birini yangından kurtarmak hangi koşullarda özgeci davranış olabilir?

Özgeci ve Olumlu Toplumsal Davranışı Tanımlamak

- **Olumlu Toplumsal Davranış:** Yardım edenin niyetine ya da güdülerine bakılmaksızın, başkalarına yardım eden ya da etmeyi amaçlayan bütün davranışları içerir.
- **Pek çok olumlu toplumsal davranış özgeci değildir.**
 - iyi bir iş fırsatı yakalamak amacıyla özgeçmişinize eklemek için bir yardım kuruluşunda gönüllü olursanız özgeci davranmış olmazsınız.
- Olumlu toplumsal davranış bir boyut üzerinde en karşılıksız özgeci davranışlardan bütünüyle bencil çıkarlarla güdülenmiş yardım davranışları arasında değişir.

Özgeci Davranışa Kuramsal Yaklaşımlar

1. Evrimsel Yaklaşım
2. Toplumsal Kültürel Bakış Açısı
3. Öğrenme Yaklaşımı
4. Karar Alma Bakış Açısı
5. Yükleme Kuramı

Evrimsel Yaklaşım

- Bir türün yardımsever üyeleri başkaları için kendilerini feda ederlerse, hayatta kalma ve soyunu devam ettirme olasılıkları azalacaktır.
 - Hayvanlar arasındaki görünür özgeci davranışları evrimsel psikoloji nasıl açıklayabilir?

Evrimsel Yaklaşım

- *Evrimsel yaklaşıma göre;*
 - Hayvanlar en çok kendilerine en yakın başkalarına yardım etmelidir.
 - En yakın aile üyelerine yardım etme eğilimi en uzak akrabalara ya da doğrudan yabancılara yardım etme eğiliminden yüksek olmalıdır.
 - Ana babalar sağlıklı yavrularına, sağlıksız ve hayatta kalma olasılıkları daha düşük yavrularına olduğundan daha özgeci davranmalıdırlar.
 - Anneler yavrularına genellikle babadan daha fazla yardım etme eğilimindedirler çünkü babalar fazla yatırım yapmadan genlerini gelecek kuşaklara aktarabilirler. Dişiler ise yalnızca belirli sayıda yavruya annelik edebilir dolayısıyla her yavrusuna yardım etmek zorundadır.

Evrimsel Yaklaşım

- Başkalarına yardım etmenin «*insan doğasının*» genetik olarak belirlenmiş bir yönü olduğunu savunan görüş tartışmalıdır.
 - Kuram insanlar için ne kadar geçerlidir?
- Yine de, kuram nesli sürdürmenin her zaman bizim düşündüğümüz kadar başat bir güdü olmayabileceği olasılığını dile getirmektedir.
- Bencillik ve saldırganlık yönündeki biyolojik eğilimler yardımseverlik ve bakım vericilik eğilimleriyle bir arada var olabilirler.